

Verslag van de Belgisch/Nederlandse country desk meeting (19-1-2021)

Datum: 29.01.2021

Auteurs: Erika Meynaerts, Sarah Delvaux (VITO/EnergyVille), Erik Laes, Gunter Bombaerts (TU/e), Dirk Vansintjan, Sara Tachelet (RESCOOP.eu)

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.

www.com-res.eu

INHOUD

Het Horizon 2020-project COME RES	3
De Belgisch/Nederlandse country desk	3
Doel van de startvergadering	4
Agenda	5
Lijst van deelnemers.....	6
Samenvatting van de presentaties	7
Samenvatting van de break-out sessies.....	7
Groep 1 – Vlaanderen.....	7
Groep 2 – Vlaanderen.....	9
Groep 3 – Nederland	10
Groep 4 – Nederland	11
Aandachtspunten uit de break-out sessies.....	13
Bijlagen.....	15
Miro Board - Vlaanderen groep 1	15
Miro Board - Vlaanderen groep 2	16
Miro Board – Nederland groep 3.....	17
Presentatie	18

Het Horizon 2020-project COME RES

Het Horizon 2020-project COME RES is op 1 september 2020 van start gegaan en heeft een looptijd van 30 maanden. COME RES heeft als doel het aandeel van hernieuwbare energie in de elektriciteitssector te vergroten. De huidige energietransitie impliceert niet alleen de verschuiving van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen, maar verandert ook de manier waarop energie wordt geproduceerd en gedistribueerd. Naast de traditionele top-down distributie, waarbij elektriciteit wordt opgewekt in grote centrales en getransporteerd naar de eindgebruiker, winnen lokale energienetwerken aan belang. Deze lokale energienetwerken hebben een enorm potentieel in ons toekomstige energiesysteem. Het vergemakkelijken van hun uitrol en het ondersteunen van de implementatie van (hernieuwbare) energiegemeenschappen is de focus van het COME RES-project. COME RES analyseert de factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van (hernieuwbare) energiegemeenschappen om regionale actieplannen en bedrijfsmodellen te ontwikkelen. COME RES heeft een multi- en transdisciplinaire aanpak en ondersteunt de ontwikkeling van (hernieuwbare) energie-gemeenschappen in negen Europese landen (BE, DE, IT, LV, NL, NO, PL, PT, SP).

De Belgisch/Nederlandse country desk

In de loop van het COME RES-project worden regelmatig oplossingsgerichte dialogen georganiseerd om bestaande belemmeringen voor de groei van energiegemeenschappen te overwinnen. Hiertoe zullen in elk land zogenaamde 'country desks' worden opgericht. Deze kunnen worden beschouwd als klankbordgroepen waarbij de nationale COME RES projectpartners, vertegenwoordigers van energiegemeenschappen, en andere belangrijke actoren en marktspelers uit specifieke doelregio's en daarbuiten betrokken zijn. Voor Vlaanderen zijn de doelregio's Limburg en West-Vlaanderen; voor Nederland is de doelregio Noord-Brabant.

De gezamenlijke Belgisch (Vlaamse)/Nederlandse 'country desk' wordt gecoördineerd door de VITO/EnergyVille en TU/e, ondersteund door RESCOOP.eu. Deze 'country desk' zal minstens drie keer samenkomen in de looptijd van het project. Daar bovenop zullen ook thematische workshops en beleidslaboratoria georganiseerd worden. De 'country desks' zullen dus bijdragen aan:

- het uitwisselen van ervaringen,
- helpen bij het identificeren van barrières en drijfveren voor energiegemeenschappen in de doelregio,
- helpen bij het identificeren van bewezen en innovatieve maatregelen en 'best practices' om energiegemeenschappen te helpen bij hun groei,
- de mogelijkheden onderzoeken om 'best practices' en concepten van/naar andere regio's over te dragen,
- het bespreken van (tussentijdse) bevindingen en uitkomsten van het project,
- de ondersteuning van de COME RES-projectpartners bij de verspreiding van de projectresultaten,
- de omzetting en uitvoering van het EU 'clean energy package' en de bepalingen ervan voor energiegemeenschappen in Vlaanderen en Nederland te bespreken.

Doel van de startvergadering

De eerste bijeenkomst van de gezamenlijke country desk België (Vlaanderen)/Nederland vond online plaats op 19 januari 2021. De bijeenkomst was bedoeld om de belangrijkste stakeholders samen te brengen om regio-specifieke kansen en belemmeringen te identificeren in de geselecteerde COME RES-doelregio's Limburg en West-Vlaanderen in Vlaanderen en Noord-Brabant in Nederland. De thematische focus in Vlaanderen en Nederland ligt op geïntegreerde benaderingen (bv. microgrids, virtuele energiecentrales).

Agenda

- 10.00 – 10.10 | **Welkom & praktische afspraken**
(Erika Meynaerts, VITO)
- 10.10 – 10.30 | **Voorstelling van het COME RES project**
(Erik Laes, TU Eindhoven & Erika Meynaerts, VITO)
- 10.30 – 11.50 | **Energiegemeenschappen in Vlaanderen: huidige en toekomstige status**
(Janka Vanschoenwinkel, VITO)
- 10.50 – 11.00 | **Vragen**
- 11.00 – 11.10 | **Pauze**
- 11.10 – 11.30 | **Beleidskader hernieuwbare energiegemeenschappen in Nederland**
(Simone van Sligter & Marije Veer, Ministerie van Economische Zaken)
- 11.30 – 11.40 | **Vragen**
- 11.40 – 11.50 | **Pauze**
- 11.50 – 12.40 | **Break-out sessies: barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen in Vlaanderen en Nederland**
- 12.40 – 13.00 | **Wrap up & volgende stappen**
(Erik Laes, TU Eindhoven)

Lijst van deelnemers

Vlaanderen

Nederland

Organisatie	Organisatie
REScoop Vlaanderen	Brain Port Smart District
Vlaamse Overheid	TUEindhoven
Provincie Oost-Vlaanderen	Ministerie van Economische Zaken
Provincie Antwerpen	Ministerie van Economische Zaken
Provincie Limburg	Brabantse Milieufederatie
Provincie Vlaams-Brabant	Provincie Noord-Brabant
Provincie West-Vlaanderen	LEC's West Brabant
Flux50	BOM/EFB
WVI	LEC's Hart van Brabant
Leiedal	cooperatie zonnepark Welschap; LECs regio Zuidoost-Brabant
Innovatiesteunpunt	TKI Urban Energy
EnergieID	Cooperatie Energiecentrale Sparrenburg
Kamp C	Cooperatie Energiecentrale Sparrenburg
Zuidtrant	Energie Samen Noord-Holland
VVSG	Energie Samen
VITO	Cooperatie Energiecentrale Sparrenburg
Flux50	
Transfo Zwevegem	
Cera Coop	
Zero Emission Solutions	
VVSG	
VITO	
Kamp C	
Provincie Limburg	
Provincie Antwerpen	

Samenvatting van de presentaties

De coördinatoren van de Vlaamse en Nederlandse country desk, Erika Meynaerts (VITO/EnergyVille) en Erik Laes (TU/e) presenteerden de doelstellingen en belangrijkste deliverables van COME RES en de rol van de country desk binnen het project aan 42 deelnemers. De deelnemers waren onder meer vertegenwoordigers van ministeries, energieagentschappen, verenigingen voor hernieuwbare energie, innovatie-agentschappen, energiecoöperaties en hun verenigingen, gemeentelijke organisaties, projectontwikkelaars en coördinatoren, financiële instellingen, milieu-ngo's en het maatschappelijk middenveld. Twee presentaties gingen in op de beleidskaders voor energiegemeenschappen in Vlaanderen en Nederland, en de waarschijnlijke veranderingen in deze kaders als gevolg van de omzetting van de richtlijnen inzake hernieuwbare energie en interne elektriciteitsmarkt van de EU. Na deze presentaties identificeerden en classificeerden de aanwezigen van de bijeenkomst in een interactief gedeelte de belemmeringen en kansen voor gemeenschapsenergie in de respectievelijke doelregio's en bespraken ze belangrijke aspecten voor het versterken van een ondersteunend kader.

Het kick-off event werd georganiseerd in samenwerking met RESCOOP.eu. Het evenement werd gefaciliteerd door Sara Tachelet (RESCOOP.eu) en Sarah Delvaux (VITO/EnergyVille) en Q&A-sessies werden gemodereerd door Dirk Vansintjan (RESCOOP.eu). De volgende activiteit volgt in mei/juni 2021 in de vorm van een thematische workshop en beleidslab.

Samenvatting van de break-out sessies

Groep 1 – Vlaanderen

Deze groep heeft wegens tijdsgebrek geen stemming over prioriteiten kunnen uitvoeren.

KANSEN voor energiegemeenschappen:

- Wettelijk kader is in ontwikkeling maar kan eenvoudiger (cf. Nederland)
- Heldere informatie, verduidelijking met betrekking tot regelgevend en faciliterend kader
- Vergelijking met andere deelnemers
- Gemeenschappelijke doelen - toekomstgericht
- Lokale invulling en verankering klimaatdoelen Burgemeestersconvenant (cf. Klimaatpact)
- Inkomsten uit hernieuwbare energie inzetten voor REG
- Drijfveer niet alleen prosumant maar ook de voordelen van de markt
- Drijfveren, sociale, het is een manier om burgers mee te laten “lopen” in de energietransitie
- Gevoel deel uit te maken van een groter geheel
- Warmtezoneringskaarten (en visie) in prov. Limburg of energielandschappen in Oost-Vlaanderen voor gemeenten gebruiken als ankerpunt voor lokale energietransitie, maar kunnen ook voor energiegemeenschappen houvast geven (ontzorging) → ook energiegemeenschappen betrekken in proces warmtezoneringskaarten
- ook op gebied van (hernieuwbare) warmte markt openhouden

- overschotten aan hernieuwbare energie aan een bepaalde prijs kunnen verkopen binnen een gemeenschap (return voor eigen energieproductie) (sociale waarde monetariseren)
- samen deel van omgevingsenergie oogsten voor eigen gebruik (art. 714 bw) in kader van Burgemeestersconvenant (inkomsten HEB => REG maatregelen)
- mogelijkheid om een toegevoegde economische waarde op te bouwen die in de gemeenschappen/lokale omgeving blijft
- het is niet enkel een onderdeel van het renoveren van woningen (laatste stap), maar ook een businessmodel voor de burger
- Inzicht in impact in euros maar ook reductie CO2, sociaal.

BARRIÈRES voor energiegemeenschappen:

- Ontbreken van transparantie van werking, kosten, ...
- Technologische keuzes en hun impact (belasting)
- Betaalbare tool die het mogelijk maakt
- Onzekerheid en wantrouwen in systeem/markt/beleid; nood aan stabiliteit
- Socio-economisch
- Toegang tot subsidiekanalen (bv. project specifieke bandingfactor voor grote PV vs collectief zonnedelen en call systeem)
- Grote complexiteit voor burgers én lokale overheden
- Business cases voor leden maar ook ongunstige verhouding inspanning vs maatschappelijke baten om er als overheid tijd en middelen in te steken
- Willekeur aan maatregelen (bv. Turteltaks, wijziging digitale meters en PV panelen); lange termijn visie
- Wetgeving en rol distributienetbeheerders
- Verwarring rond algemene begrippen zoals REC, CEC en LEC, specifiek gericht op bedrijventerreinen
- Vertrouwen in organisatie, bestuur, waarden van energiegemeenschap
- Ontzorging (rol van gemeenten) en professionalisering (nood binnen gemeenschap en gemeente)
- burgers zijn nog onvoldoende geïnformeerd/bewust welke rol ze kunnen opnemen in de energiemarkt (democratie)--> sensibilisering nodig zodat duidelijk is wat energiegemeenschap inhoudt; ook sociale achtergrond speelt mee, niet alleen locatie/regio; zekere basis nodig; heldere info delen (cf. communicatie rond terugdraaiende teller) (taak overheid)
- men moet businesscase uitwerken met veel onzekerheden (bv. regelgevend kader) en ontbrekende gegevens (risico kapitaal burgers) (aan wie wil je winst/stroom toevertrouwen of terug naar samenleving?) (concurrentie van incumbents - aan wie wil je als burger vertrouwen geven?)
- toegang tot HEB - projectopportuniteiten art. 714BW (bv. windrush, cfr NL klimaatakkoord participatieplan) (% voorbehouden aan burgerparticipatie)

Groep 2 – Vlaanderen

BARRIERES voor energiegemeenschappen:

Hoe energiemarkt echt toegankelijk maken voor (groepen van) burgers? Wil de overheid (Vlaanderen/gemeenten/Fluvius) dit wel?

- **Data:** open data, vrije toegang tot data, dataplatform Fluvius pas klaar in 2023 (7 stemmen)
- **Beperkte focus Vlaamse overheid rol energiegemeenschappen:** netkosten uitsparen (5 stemmen)
- **Grote spelers versus kleine:** grote spelers hebben gunstige locaties voor wind al (speculatief) onder contract gebracht. Bij tenders moeten kleine projecten van kleine spelers met kleine portfolio opboksen tegen grote projecten van grote spelers met grote portfolio (4 stemmen)
- **Gebrek aan kennis en informatie burgers:** rechten en plichten burgers, basiskennis energie en ondernemerschap voor opstart energiegemeenschap, complex (3 stemmen)
- **Vertrouwen burgers in overheid geschaad:** saga digitale meters/PV, onzekerheid ondersteuningsmechanisme tenders PV, rechtszekerheid beleid nodig (1 stem)
- **Zeer individualistisch energiebeleid: elk voor zich** (1 stem)
- **distributienetbeheerder = te veel gemeentelijke "melkkoe"** - geen visie hoe 'verlies' aan opbrengsten compenseren bij transitie (1 stem)

Drijfveren voor energiegemeenschappen:

- **Hernieuwbare energie is de toekomst** (6 stemmen)
- **Maximaliseren van potentieel zou moeten een drijfveer zijn.** Bvb. grote daken waarvan de stroom niet volledig in het eigen gebouw kan benut worden. Kan over bedrijven gaan, maar bvb. ook scholen voor productie in de zomer. (6 stemmen)
- **Energiegemeenschappen:** uitgaan van **bestaande lokale groeperingen/verenigingen/lokale landelijke ondernemers/bedrijventerreinen: community feeling gebruiken en uitbouwen.** (4 stemmen)
- **Spelers staan klaar om energiegemeenschap te vormen** (1 stem)
- **Intermitterende hernieuwbare bronnen vragen intermitterende verbruikers in HEGs** (1 stem)
- **Ik doe iets aan het probleem/return lokale economie** (1stem)

Enabling framework/solutions

- **Overheidsopdrachten** zouden moeten kunnen voorbehouden worden voor coöperaties cfr mogelijkheden voor maatwerkbedrijven.
- **Wat met disitributie-nettarieven?** Relevant voor verdienmodel, maar solidariteit rond kostprijs netwerk ook belangrijk.
- **platform 'Zero Emission Sourcing' : is een (stuk van een) antwoord op vele vragen/opmerkingen ?**

Groep 3 – Nederland

KANSEN voor energiegemeenschappen:

- **Op persoonlijk vlak**
 - **Zelf de regie voor de energietransitie** in handen krijgen creëert een gevoel van samenhang en veerkrachtige gemeenschappen (2 stemmen).
 - Energiegemeenschappen vergroten de mogelijkheid van burgers om **keuzes te maken** i.v.m. hun energiegebruik/-gedrag en daardoor de evolutie van het energiesysteem te beïnvloeden: zelf energie opwekken, energie delen in de gemeenschap, investeren in de eigen woning, flexibiliteit leveren aan het net, bijdragen aan isolatieprojecten in de buurt, enz. (2 stemmen)
 - **Gepassioneerde mensen** zetten er hun schouders onder wat inspirerend werkt (1 stem).
 - Veel actieve leden van energiegemeenschappen zijn **dol op techniek**; dit biedt hun de kans om hun passie uit te leven.
 - Mogelijkheid om de **kwaliteit van de leefomgeving** te vergroten.
- **Op maatschappelijk vlak**
 - In Nederland zijn er op vele plaatsen congestieproblemen in het distributienet. Dat biedt kansen voor energiegemeenschappen, die door het **leveren van flexibiliteit aan het distributienet** de noodzaak om te investeren in netverzwaring kunnen verminderen. Dit is echter enkel een kans op voorwaarde dat er een **ontschotting van de budgetten van de netbeheerder** (Enexis in Noord-Brabant) gebeurt in het voordeel van het creëren van flexibiliteitscontracten/markten (5 stemmen).
 - De **koppeling van de regionale energiestrategieën** (RES) aan participatietrajecten wordt steeds concreter nu de RES in een uitvoeringsfase terecht komt. Dit creëert meer zichtbaarheid en de beschikbaarheid van concrete voorbeelden die mogelijk drempelverlagend werken (2 stemmen).
 - Het **vertrouwen in grote bedrijven neemt af**; langzaam groeit het idee dat men voor energiezekerheid op de lange termijn afhankelijk is van lokale energiebronnen (2 stemmen).
 - **Landelijke uitrol** van financiële ondersteuning voor energiegemeenschappen in de opstartfase (1 stem).
 - De **business case** voor energiegemeenschapsprojecten is nu al vaak positief, maar wel enkel op het gebied van kostenbesparing (nieuwe business cases zoals leveren van flexibiliteit zijn vooralsnog niet mogelijk).
 - Lokale energietransitie biedt de kans tot het **koppelen van grote maatschappelijke vraagstukken**, zoals klimaatmitigatie en -adaptatie.

BARRIERES voor energiegemeenschappen:

- **Wet- en regelgeving** maken het proces om gezamenlijk energie op te wekken en te delen in de gemeenschap niet gemakkelijk (3 stemmen).
- Het idee om **zelf energie te produceren in een gemeenschap** houdt mensen en vaak ook beleidsambtenaren niet echt bezig, omdat het nog onbekend is. Mensen weten ook vaak niet wat de verschillende onderdelen van hun energiefactuur zijn en zijn dus ook niet in staat om de mogelijke voordelen die energiegemeenschappen kunnen bieden te zien (3 stemmen).

- Doelstellingen en regels i.v.m. energiegemeenschappen worden **teveel van bovenaf opgelegd**. Er is te weinig ruimte voor lokaal initiatief (2 stemmen).
- Initiatieven steunen vaak teveel op **vrijwilligerswerk**. Energiegemeenschappen vragen veel tijd, moeite en doorzettingsvermogen. De kennis en kunde van vrijwilligers moet verhoogd worden door professionele ondersteuning (2 stemmen).
- (Gemeentelijke) overheden moeten nog wennen aan het idee van energiegemeenschappen en **capaciteit opbouwen**. Dat is een leerproces. Overheden zijn vaak niet vertrouwd met het organiseren van participatie, wat een andere benadering vergt dan het opzetten van een commercieel project (2 stemmen).
- Op beleidsniveau zitten er vaak **schotten tussen de technische en de sociale beleidsdepartementen**. Bij energiegemeenschapsprojecten zouden beide samen moeten werken (1 stem).
- De **lage gasprijs** is een barrière specifiek voor duurzame warmteprojecten (1 stem).
- Op maatschappelijk vlak is het **gemeenschapsidee uitgehold**. We leven in een individualistische maatschappij (1 stem).
- Het **tempo van de ontwikkeling van energiegemeenschapsprojecten** ligt lager dan dat van commerciële partijen (1 stem).
- Deelnemen aan een energiegemeenschap is **niet voor iedereen weggelegd**. Kennis, kunde, geld, enz. zijn allemaal objectieve factoren die het voor een burger moeilijk kunnen maken om toe te treden.
- Voorlopig lijkt het actief deelnemen aan energiegemeenschappen **enkel weggelegd voor 'koplopers' of 'early adapters'**. Er is een belangrijke middengroep van burgers die nog niet aangehaakt zijn.
- De Rijksoverheid ziet voor energiegemeenschappen enkel een **rol als speler op de energiemarkt** weggelegd; het specifiek gemeenschapsvormende aspect krijgt geen beleidsaandacht.
- Op het gebied van energiegemeenschappen hinkt de lokale overheid vaak nog op **twee gedachten**: tussen faciliteren en zelf mee ondernemen.

Groep 4 – Nederland

Wegens technische problemen werd de brainstorm niet via het MIRO-bord uitgevoerd. Deze groep heeft wegens tijdsgebrek geen stemming over prioriteiten kunnen organiseren.

KANSEN voor energiegemeenschappen:

- **Op persoonlijk vlak**
 - **Erkenning** krijgen voor het feit dat je je schouders onder de energietransitie zet. Gedaan met het idee dat energie van ver en vanzelf komt.
 - **Verantwoordelijkheid** om zelf iets van de energietransitie te maken.
 - **Zeggenschap**, macht (democratisering van de energievoorziening door eigendom van productiemiddelen).
 - **Kennis**: meer te weten te komen over de impact van de energievoorziening op de natuur.
 - **Gehechtheid** aan de omgeving waar men woont versterken.
- **Op maatschappelijk vlak**

- **Landelijke uitrol** van financiële ondersteuning voor energiegemeenschappen in de opstartfase.
- **Kennisplatforms** zijn actief die samenwerking stimuleren en ook helpen bij het uitwerken van projecten. Het zou nuttig zijn om deze aanpak te verruimen tot een **uitvoeringsorganisatie** die niet enkel ondersteuning biedt bij het uitschrijven van projecten maar ook bij de uitvoering.
- EnergieSamen gaat een **energy academy** opzetten.
- EnergieSamen bekijkt samen met banken de mogelijkheid om een **vermogensfonds** op te richten.
- **Expert pool** natuur en milieu. Mensen uit achterban die opgeleid worden over zon- en windprojecten.
- De **Energietuinen**, een landelijk programma gecoördineerd door de Brabantse Milieufederatie: grootschalige energieprojecten waar meerwaarde gecreëerd wordt op basis van natuur (educatie, recreatie, landbouw, zie <https://www.energietuinen.nl/>). Er zijn al 3 Nederlandse energietuinen in ontwikkeling, goed voorbeeld van een multifunctioneel, grootschalig zonneveld met een meerwaarde voor mens én landschap
- **Samenwerkingsovereenkomst** tussen regio en waterschappen.
- In **Hart van Brabant** vormen 14 coöperaties een kenniscentrum, in **N-O Brabant** is een platform duurzame energiecoöperaties actief, ook in **Z-O Brabant** wordt kennis gedeeld.
- De Brabantse Milieufederatie heeft een **checklist** uitgewerkt voor de toetsing van zon- en windprojecten aan natuurwaarden en lokale participatie. Die kan door gemeentebesturen overgenomen worden.

BARRIERES voor energiegemeenschappen:

- Hoe de **burger betrekken** bij de ontwikkeling van regionale energiestrategieën (RES)? De vroegtijdige betrokkenheid bewoners komt traag op gang.
- Definities van energiegemeenschap zijn **vaak vrijblijvend**:
 - Wat is **lokaal eigendom**? Kunnen provinciale, gemeentelijke of zelfs landelijke overheden eigendomsrecht claimen? Of moet dit beperkt worden tot burgers?
 - **50% grens** als ondergrens voor 'effectieve controle': in de praktijk is geen wettelijke vereiste. Hoe leg je dat vast/dwing je dat af? Een ontwikkelaar legt een plan voor, maar kan niet afdingen dat dit minimum gehaald wordt.
- Gemeentelijke en politieke kaders zijn vaak nog **onduidelijk**: er is vaak nog geen duidelijk beleidskader voor de ontwikkeling van energiegemeenschappen.
 - Bvb. de **zonneladder**: een prioritering van locaties die geschikt zijn voor de plaatsing van (grootschalige) installaties voor de opwekking van zonne-energie. De zonneladder als methodologie is al uitgewerkt, maar niet alle gemeentes hebben al duidelijke beleidskaders ontwikkeld waar dit is in opgenomen, wat onduidelijkheid creëert.
 - De RES komen nu stilaan in een **uitvoeringsfase**. Maar nu is de vraag hoe dit werkelijk uitgevoerd gaat worden; krijgen de gemeentes een autonome rol binnen de regio's? Hoe 'eilandvorming' te vermijden in een context van vaak redelijk kleine gemeentes?

- De focus in het beleid ligt **teveel op energie**: meer toekomstgerichte en integrale gebiedsplannen (met aandacht voor natuurwaarde) moeten uitgewerkt worden.
- **Financiering van ontwikkelkapitaal** is vaak problematisch: banken vinden alles onder de 3 miljoen euro niet interessant.
- Oprichten van een energiegemeenschap vergt **veel kennis** : steeds meer mensen die bij de uitvoering betrokken zijn moeten over deze kennis beschikken.
- De provincie Noord-Brabant heeft **geen eigen ontwikkelfonds**. Het provinciebestuur is van oordeel dat het landelijke ontwikkelfonds voldoende is.
- Initiatieven stranden vaak in **netcongestieproblemen** (onvoldoende onthaalcapaciteit op het net).
- Initiatieven steunen vaak teveel op **vrijwilligerswerk**. Professionele ondersteuning is nodig.
- In het Nederlandse beleidsinstrumentarium is er nog **te weinig aandacht voor geïntegreerde oplossingen**.
- Alle partijen zijn nu bezig met **positiebepaling**, wat zorgt voor de nodige onzekerheid.

Aandachtspunten uit de break-out sessies

VLAANDEREN

- Maximaliseren van het potentieel voor energiegemeenschappen zou een drijfveer moeten zijn voor het beleid. Bvb. installatie van PV op grote daken (bedrijven, scholen, publieke gebouwen, ...) waarvan de stroom niet volledig in het eigen gebouw kan benut worden. Misschien kan de zonnekaart en de dynamische energiekaart gebruikt worden om dit potentieel zichtbaar te maken?
- Open houden van de markt voor alle spelers (niet alleen grote/commerciële spelers). Historisch gezien was dit een probleem voor windenergie in Vlaanderen; hoe kan dit in de toekomst vermeden worden voor andere hernieuwbare energiebronnen (zon, biomassa, groene warmte, ...) ? Welke beleidsinstrumenten kunnen hiervoor een oplossing bieden?
- Er is een gebrek aan kennis en informatie over energiegemeenschappen. Het regelgevend en faciliterend kader is nog onzeker. Niet alleen burgers maar ook andere actoren (bv. lokale overheden) vermelden dit gebrek aan kennis. Belangrijk aandachtspunt voor Vlaamse beleidsmakers en VREG is dat het regelgevend en faciliterend kader heel transparant en éénduidig moeten zijn zodat dit ook wervend is voor de burger toe en de oprichting van energiegemeenschappen bevordert op basis van een duidelijke rolverdeling tussen de verschillende actoren.

NEDERLAND

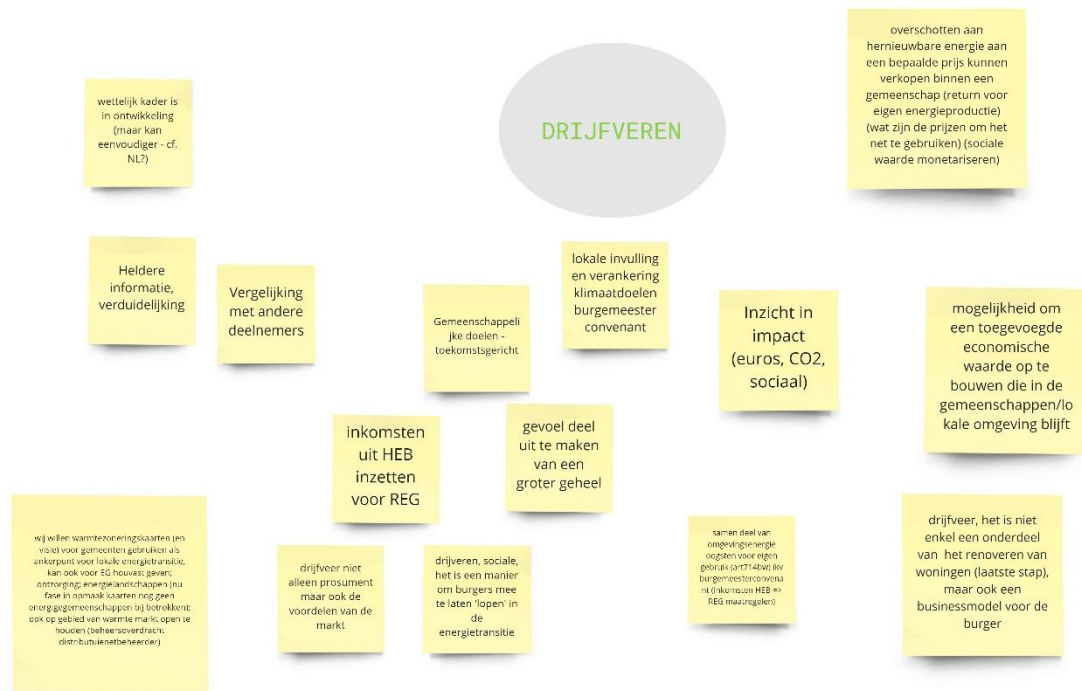
- In Nederland zijn er op vele plaatsen congestieproblemen in het distributienet. Dat biedt kansen voor energiegemeenschappen (zeker voor geïntegreerde oplossingen die gebruik maken van energieopslag), die door het leveren van flexibiliteit aan het distributienet de noodzaak om te investeren in netverzwaring kunnen verminderen. Dit is echter enkel een kans op voorwaarde dat er een ontschotting van de budgetten van de netbeheerder (Enexis in Noord-Brabant) gebeurt in het voordeel van het creëren van flexibiliteitscontracten/markten.
- Er is een gebrek aan kennis en informatie over energiegemeenschappen. Het regelgevend en faciliterend kader is nog onzeker. Dit geldt niet alleen voor burgers maar ook voor andere actoren (bv. lokale overheden). Voorlopig lijken de initiatiefnemers van energiegemeenschappen te behoren tot de categorie van 'koplopers' of 'early adopters'. Er is een belangrijke middengroep van burgers die nog geen actieve rol opnemen. Er is nu wel een 'window of opportunity' omdat de regionale energiestrategieën in een uitvoeringsfase komen en de rol van participatie ook steeds meer zichtbaar wordt.
- Het oprichten en managen van energiegemeenschappen steunt in belangrijke mate op vrijwilligerswerk. Er is nood aan professionele ondersteuning vooral bij de uitvoering om de ambitieuze Nederlandse doelstellingen te halen.

Bijlagen

Miro Board - Vlaanderen groep 1

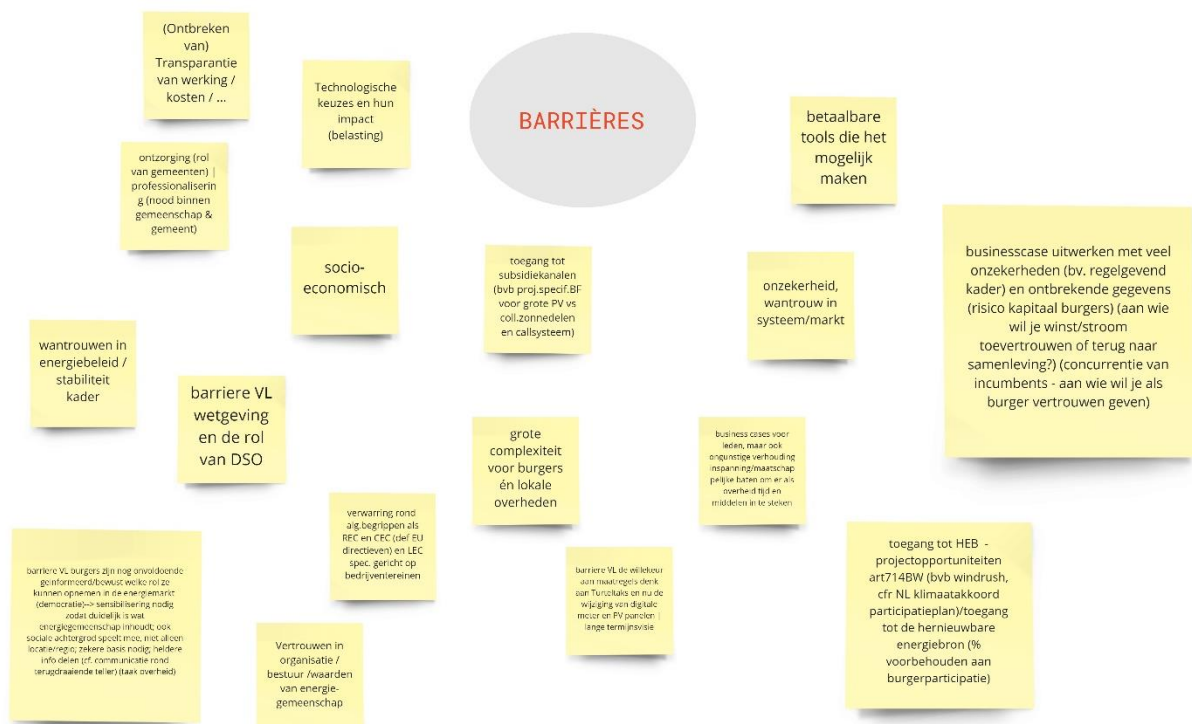
Barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen

Vlaanderen groep 1 - gemedereerd door Erika Meynaerts

Barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen

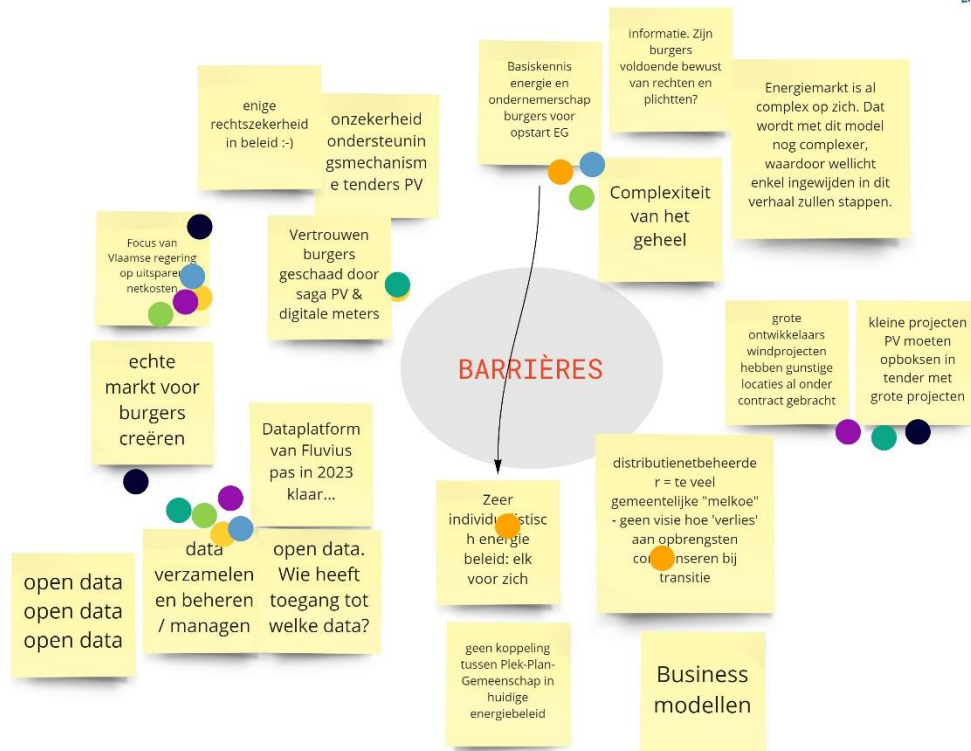
Vlaanderen groep 1 - gemedereerd door Erika Meynaerts

Miro Board - Vlaanderen groep 2

Barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen

Vlaanderen groep 2- gemodereerd door Dirk Vansintjan

Miro Board – Nederland groep 3

Barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen

Nederland groep 3 - gemodereerd door Erik Laes

Presentatie

 vito **TU/e** **REScoop.EU**

WELKOM

Praktische afspraken

 vito **TU/e** **REScoop.EU**

Praktische afspraken

- default: geen microfoon en geen camera tijdens de plenaire sessie
- break-out sessies en geen problemen met connectie: camera mag aan
- deelnemerslijst: naam en voornaam, organisatie tussen haakjes
- vragen tijdens plenaire presentaties in chat
- “raise hand” knop om het woord te vragen
- opname plenaire sessies en break-out sessies
- bij technische problemen:
 - mail naar sara.tachelet@rescoop.eu
 - tel.nr.: 0032 493 40 09 35

Praktische afspraken

- Chatham house regels
- Focus op issues, niet op individuen of organisaties
- Focus op oplossingsgericht denken
- Luister actief
- Introduceer jezelf voor je spreekt

Agenda

- 10.00 – 10.10 *welkom & praktische afspraken (Erika Meynaerts, VITO)*
- 10.10 – 10.30 *voorstelling COME RES project (Erik Laes, TU Eindhoven & Erika Meynaerts, VITO)*
- 10.30 – 10.50 *energiegemeenschappen in Vlaanderen: huidige en toekomstige status*
(Janka Vanschoenwinkel, VITO)
- 10.50 – 11.00 *vragen (Dirk Vansintjan, Rescoop.eu)*

*

Agenda

- 11.10 - 11.30 *beleidskader Nederland (Simone van Sligter, Marije Veer, Min. van Econ. Zaken)*
- 11.30 – 11.40 *vragen (Dirk Vansintjan, Rescoop.eu)*
- *
- 11.50 – 12.40 *break-out sessie: barrières en drijfveren hernieuwbare energiegemeenschappen*
- 12.40– 13.00 *wrap up & volgende stappen (Erik Laes, TU Eindhoven)*

VOORSTELLING VAN HET COME-RES PROJECT

Erik Laes/ Erika Meynaerts

8

Algemene info

Looptijd:

30 maanden (start 1 sept. 2020 – einde 28 febr. 2023)

Aantal partners:

16 organisaties uit 9 verschillende EU landen (BE, DE, IT, LV, NL, NO, PL, PT, SP)

Algemene doelstelling:

Stimuleren en ondersteunen van de uitrol van (hernieuwbare) energiegemeenschappen door de analyse en uitwerking van een faciliterend kader.

Focus:

PV, windenergie, geïntegreerde oplossingen (o.a. Vlaanderen/Nederland)

Partners

COME RES Project

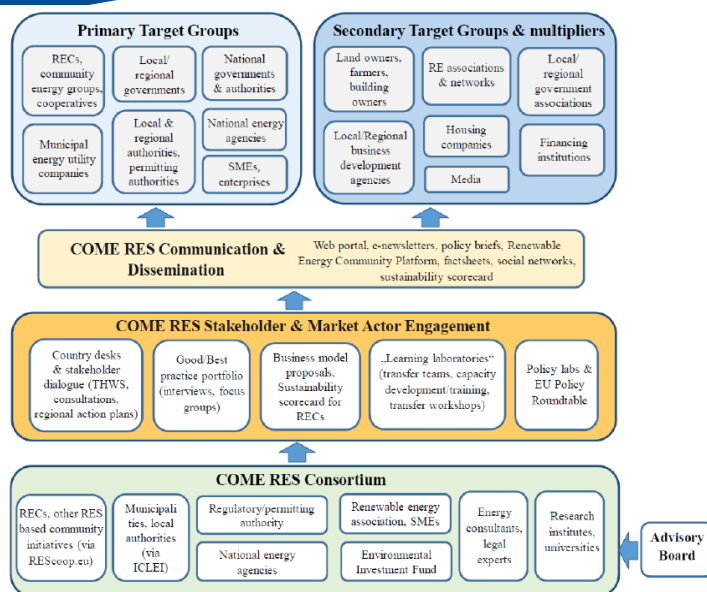
Uiteenlopende startcondities

		Flanders	DE	IT	LV	NL	NO	PL	PT	SP
Market deployment of community energy	Community wind	++	+++	+	-	+++	-	-	-	+/-
	Community PV	+++	+++	++	-	+++	-	+	+	+
	Community electricity storage	-	+	-	-	+	+	-	-	-
	Integrated/hybrid solutions	-	+	++	-	+	-/+	+	-	-
Community energy legal forms	Cooperatives	++	+++	+	-	+++	-	+	+	++
	Limited partnerships or limited companies or hybrid forms		+++	++	-	+++	-	-	-	+
	Civil law partnership	++	+++	+	-	-	-	+	-	-
	Other legal forms	+	+	+	-	-	-	-	-	-
Legal framework	Legal framework for RECs acc. to Art. 22 RED II in place	+	+	++	-	+	-	+	++	+
	Political target for RECs	-	-	++	-	++	-	+	-	++
Support schemes, other support for REC	Consideration of RECs in national support schemes	-	++ wind	++	-	++	-	+	+	++
	Other dedicated support for REC	-	+	-	-	++	+	+	+	+
	Enabling framework (pursuant to RED II)	-	+	++	-	+	-	-	+	+
	Consideration in Draft NECP	+	+	++	+	-	-	++	++	++
	Consideration in Final NECP	+	++		+					++

Legend: +++ well developed, large experience; ++ partly developed, medium experience; + developing, selective experience, elements in place; - not developed, no experience

Disclaimer: legende op basis van inschatting door consortium

COME RES Project

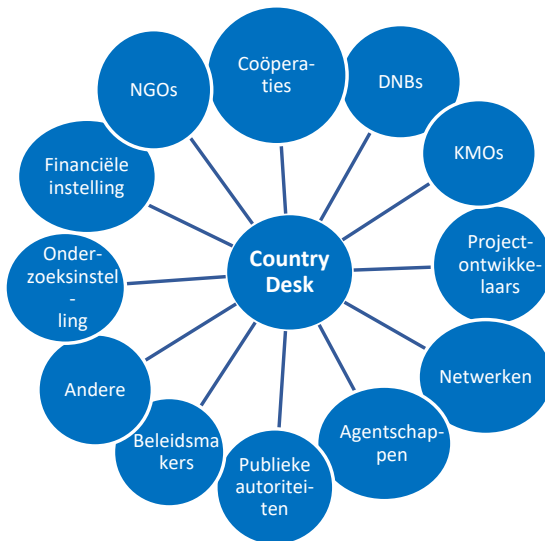

Technologische en geografische focus in Vlaanderen/Nederland

	Modelregio	Doelregio
Vlaanderen	Oost-Vlaanderen (Gent/Eeklo), Antwerpen, Vlaams-Brabant (Leuven)	Limburg (Genk), West-Vlaanderen (Zwevegem) (geïntegreerde oplossingen)
Nederland	Z Rijsenhout, Etten-Leur, Woerden (PV/storage) Loenen (virtual power plant)	Noord-Brabant (geïntegreerde oplossingen)

Structuur en activiteiten van de Vlaams-Nl. country desk

- Country desk = klankbordgroep
- Oplossingsgerichte dialoog (afhankelijk van specifieke context en regionale noden)
- In Vl./Nl.: coördinatie VITO/Tue (mogelijke opsplitsing in functie van noden)
- Streven naar vertegenwoordiging van minstens 15 deelnemers, verspreid over doelgroepen
- 1 startvergadering (uitleg over COME-RES, olijsten van opportuniteiten/barrières)
- 2 vervolg vergaderingen
- min. 2 thematische workshops/policy labs
- Activiteiten worden op project website gedocumenteerd

Waarom meedoen?

- uitwisselen van ervaringen over grenzen heen (tussen lidstaten, regio's)
- beleidsaanbevelingen ter ondersteuning van (hernieuwbare) energiegemeenschappen
- praktische ondersteuning bij de uitrol van (hernieuwbare) energiegemeenschappen in de doelregio (ontwikkeling dashboard, potentieelinschatting, generiek businessmodel, regionaal actieplan)
- ruimte om in te spelen op concrete vragen of suggesties vanuit country desk

COME RES Project

Agenda

- 10.00 – 10.10 *welkom & praktische afspraken (Erika Meynaerts, VITO)*
- 10.10 – 10.30 *voorstelling COME RES project (Erik Laes, TU Eindhoven & Erika Meynaerts, VITO)*
- 10.30 – 10.50 *energiegemeenschappen in Vlaanderen: huidige en toekomstige status*
(Janka Vanschoenwinkel, VITO)
- 10.50 – 11.00 *vragen (Dirk Vansintjan, Rescoop.eu)*

*

COME RES Project

Energiegemeenschappen in Vlaanderen: huidige en toekomstige status

Janka Vanschoenwinkel (VITO)

18

Janka Vanschoenwinkel

Master Handelsingenieur en doctor in de toegepaste economische wetenschappen (Universiteit van Hasselt)

Techno-economische analyses voor smart-energy oplossingen, energiemarkten en businessmodellen voor warmtenetten

Nationale en internationale onderzoeksprojecten zoals Storm, TEMPO, Matching, Coordinet, ...

Onderzoek naar energiegemeenschappen in Vlaanderen

*Collectieve activiteiten in Vlaanderen:
huidige en toekomstige status.*

Annelies Delnooz
Janka Vanschoenwinkel
Hanspeter Höschle
Yuting Mou

KU LEUVEN

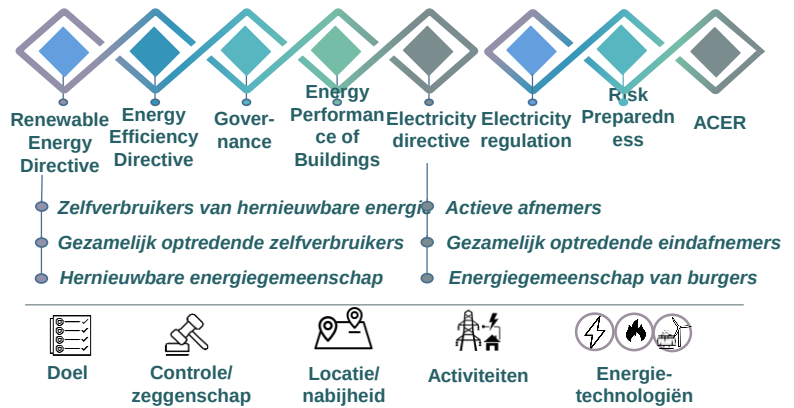
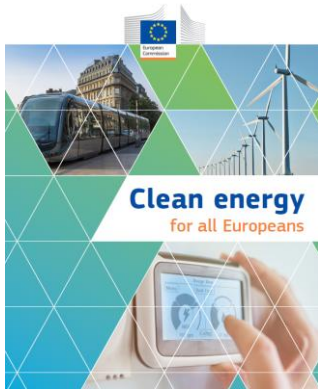

umec

UHASSELT

EUROPESE CONTEXT & BEWEEGREDEKENEN

Omzetting Clean Energy Package

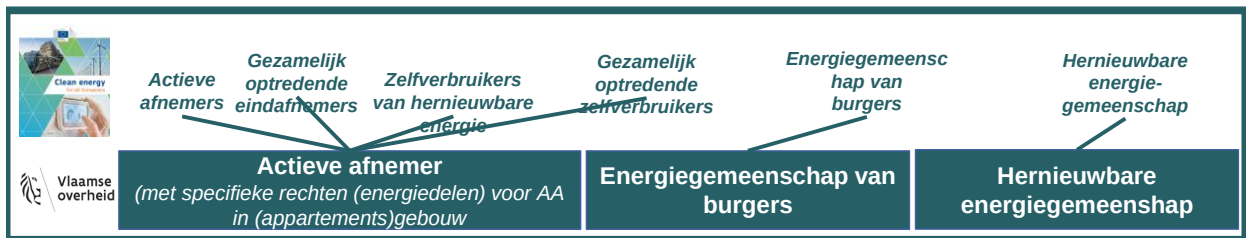

Omzetting naar Vlaamse regelgeving: januari 2021 (met vertraging)

VLAAMS OMZETTINGSVOORSTEL

Vlaams omzettingsvoorstel

- Voorlopig voorstel
 - Voorontwerp van decreet goedgekeurd door de Vlaamse Regering in oktober 2020
 - Publieke consultatie reeds afgerond
 - Verdere tijdslijn (Raad van State, Parlement...) niet publiek gekend
- Het voorliggend decretaal kader sluit nauw aan bij de letter en de geest van de richtlijnen.

	Actieve afnemer (met specifieke rechten (energiedelen) voor AA in (appartementen)gebouw)	Energiegemeenschap van burgers	Hernieuwbare energiegemeenschap
Activiteiten (rechten) gekoppeld aan concept	a) Productie van hernieuwbare energie en elektriciteit b) Zelfverbruik van de door hemzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Deelname aan energiediensten e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of als deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van de zelfopgewekte energie g) Peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie (via derde partijen of mbt. groene stroom ook direct 1 op 1) h) Energiedelen in een collectief (appartementengebouw/EGB/HEG) Minstens twee actieve afnemers in eenzelfde gebouw of appartementengebouw kunnen de zelfopgewekte energie delen onder elkaar	a) Productie van energie waarvan de energiegemeenschap de eigenaar is of de gebruiksrechten heeft b) Zelfverbruik van de door haarzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van zelfopgewekte energie g) Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden h) Energiedelen van de zelfopgewekte energie tussen de vennoten of leden	a) Productie van energie uit hernieuwbare energiebronnen waarvan de energiegemeenschap de eigenaar is b) Zelfverbruik van de door haarzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van zelfopgewekte energie g) Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden h) Energiedelen van de zelfopgewekte energie tussen de vennoten of leden
Plichten gekoppeld aan concept	Vereisten m.b.t. meter, Evenwichtsverantwoordelijkheid, Enz,... Meldingsplicht		
Criterium voor lokalisatie	Verblijfplaats van vestigingsseenheid Hetzelfde gebouw of appartementengebouw	Geen nabijheidsvereiste	De energiegemeenschap begrenst de deelname op basis van een technische of geografische nabijheid in functie van de doelstellingen of activiteiten die ze wenst te verwezenlijken
Concepten	Wie? Elke entiteit, maar niet zijn prioritaire commerciële of professionele activiteit	- Deelname: iedereen - Controle: natuurlijke personen, lokale overheden, KO's, niet betrokken bij grootschalige commerciële activiteiten en voor wie de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt	- Deelname en controle: natuurlijke personen, lokale overheden, KMO's, maar niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit

In het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden de volgende nieuwe concepten ingevoegd:

- de actieve afnemer,
- de hernieuwbare energiegemeenschap,
- de energiegemeenschap van burgers,

- energiedelen,
- peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie,
- peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer.

Nabijheidsvereiste:

Vennoten of leden bevinden zich in de nabijheid van het hernieuwbare-energieproject

- HEG begrenst dus de deelname in functie van de doelstellingen of activiteiten die ze wenst te verwezenlijken (kan dus technische of geografische nabijheid zijn)
- De VR kan criteria bepalen inzake nabijheid
- Bij meldingsplicht: Invulling nabijheid indien van toepassing toelichten

In het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden de volgende nieuwe concepten ingevoegd:

- de actieve afnemer,
- de hernieuwbare energiegemeenschap,
- de energiegemeenschap van burgers,

- energiedelen,
- peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie,
- peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer.

Art. 4.8.4. §1. Iedere energiegemeenschap van burgers kan een of meer van de volgende activiteiten ondernemen:

1° **energie** produceren uit een installatie, rechtstreeks aangesloten of onrechtstreeks aangesloten via de aansluiting van vennoten of leden van de energiegemeenschap van burgers op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een gesloten distributienet van elektriciteit **of een warmte- of koudenet**, waarbij de energiegemeenschap van burgers de eigenaar is of de gebruiksrechten heeft van de productie-installatie;

In het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden de volgende nieuwe concepten ingevoegd:

- de actieve afnemer,
- de hernieuwbare energiegemeenschap,
- de energiegemeenschap van burgers,

- energiedelen,
- peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie,
- peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer.

	Actieve afnemer (met specifieke rechten (energiedelen) voor AA in (appartements)gebouw)	Energiegemeenschap van burgers	Hernieuwbare energiegemeenschap
Activiteiten (rechten) gekoppeld aan concept	a) Productie van hernieuwbare energie en elektriciteit b) Zelfverbruik van de door hemzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Deelname aan energiediensten e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of als deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van de zelfopgewekte energie g) Peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie (via derde partijen of mbt. groene stroom ook direct 1 op 1) h) Energiedelen in een collectief (appartementengebouw/EGB/HEG) Minstens twee actieve afnemers in eenzelfde gebouw of appartementengebouw kunnen de zelfopgewekte energie delen onder elkaar	a) Productie van energie waarvan de energiegemeenschap de eigenaar is of de gebruiksrechten heeft b) Zelfverbruik van de door haarzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van zelfopgewekte energie g) Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden h) Energiedelen van de zelfopgewekte energie tussen de vennoten of leden	a) Productie van energie uit hernieuwbare energiebronnen waarvan de energiegemeenschap de eigenaar is b) Zelfverbruik van de door haarzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van zelfopgewekte energie g) Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden h) Energiedelen van de zelfopgewekte energie tussen de vennoten of leden
Plichten gekoppeld aan concept	Vereisten m.b.t. meter, Evenwichtsverantwoordelijkheid, Enz,... Meldingsplicht		
Criterium voor lokalisatie	Verblijfplaats van vestigingsseenheid Hetzelfde gebouw of appartementengebouw	Geen nabijheidsvereiste	De energiegemeenschap begrenst de deelname op basis van een technische of geografische nabijheid in functie van de doelstellingen of activiteiten die ze wenst te verwezenlijken
Concepten	Wie? Elke entiteit, maar niet zijn prioritaire commerciële of professionele activiteit	- Deelname: iedereen - Controle: natuurlijke personen, lokale overheden, KO's, niet betrokken bij grootschalige commerciële activiteiten en voor wie de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt	- Deelname en controle: natuurlijke personen, lokale overheden, KMO's, maar niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit

Verdere definities Vlaams voorontwerp van decreet

- Energiedelen:
 - Het uitwisselen van zelfgeproduceerde energie die in het net wordt geïnjecteerd (voor elektriciteit op kwartuurbasis) tussen gebruikers van een (appartementen)gebouw of tussen vennoten of leden van een energiegemeenschap
 - Is niet verkopen of leveren (dus geen leveranciersvergunning, geen odv's voor leveranciers)
 - Doet geen afbreuk aan heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen... Iedereen blijft individueel in de markt bestaan (geen virtueel collectief afnamepunt).
 - Vlaamse Regering heeft nog steeds de mogelijkheid om nadere regels te bepalen
 - (allocatieregels, regels inzake meting, uitwisselen van gegeven tussen betrokken partijen, te sluiten overeenkomsten...)
- Zelfverbruik van energie:
 - Zelf produceren en vervolgens momentaan verbruiken of opslaan van energie zonder dat de energie in een net geïnjecteerd wordt

	Actieve afnemer (met specifieke rechten (energiedelen) voor AA in (appartementen)gebouw	Energiegemeenschap van burgers	Hernieuwbare energiegemeenschap
Activiteiten (rechten) gekoppeld aan concept	a) Productie van hernieuwbare energie en elektriciteit b) Zelfverbruik van de door hemzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Deelname aan energiediensten e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of als deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van de zelfopgewekte energie g) Peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie (via derde partijen of m.b.t. groene stroom ook direct 1 op 1) h) Energiedelen in een collectief (appartementengebouw/EGB/HEG) Minstens twee actieve afnemers in eenzelfde gebouw of appartementengebouw kunnen de zelfopgewekte energie delen onder elkaar	a) Productie van energie waarvan de energiegemeenschap de eigenaar is of de gebruiksrechten heeft b) Zelfverbruik van de door haarzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van zelfopgewekte energie g) Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden h) Energiedelen van de zelfopgewekte energie tussen de vennoten of leden	a) Productie van energie uit hernieuwbare energiebronnen waarvan de energiegemeenschap de eigenaar is b) Zelfverbruik van de door haarzelf opgewekte energie c) Opslag van energie d) Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen e) Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie f) Verkoop van zelfopgewekte energie g) Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden h) Energiedelen van de zelfopgewekte energie tussen de vennoten of leden
Plichten gekoppeld aan concept	Vereisten m.b.t. meter, Evenwichtsverantwoordelijkheid, Enz,... Meldingsplicht		
Criterium voor lokalisatie	Verblijfsplaats of vestigingsseenheid Hetzelfde gebouw of appartementengebouw	Geen nabijheidsvereiste	De energiegemeenschap begrenst de deelname op basis van een technische of geografische nabijheid in functie van de doelstellingen of activiteiten die ze wenst te verwezenlijken
Concepten	Wie? Elke entiteit, maar niet zijn prioritaire commerciële of professionele activiteit	- Deelname: iedereen - Controle: natuurlijke personen, lokale overheden, KO's, niet betrokken bij grootschalige commerciële activiteiten en voor wie de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt	- Deelname en controle: natuurlijke personen, lokale overheden, KMO's, maar niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit

Verdere definities Vlaams voorontwerp van decreet

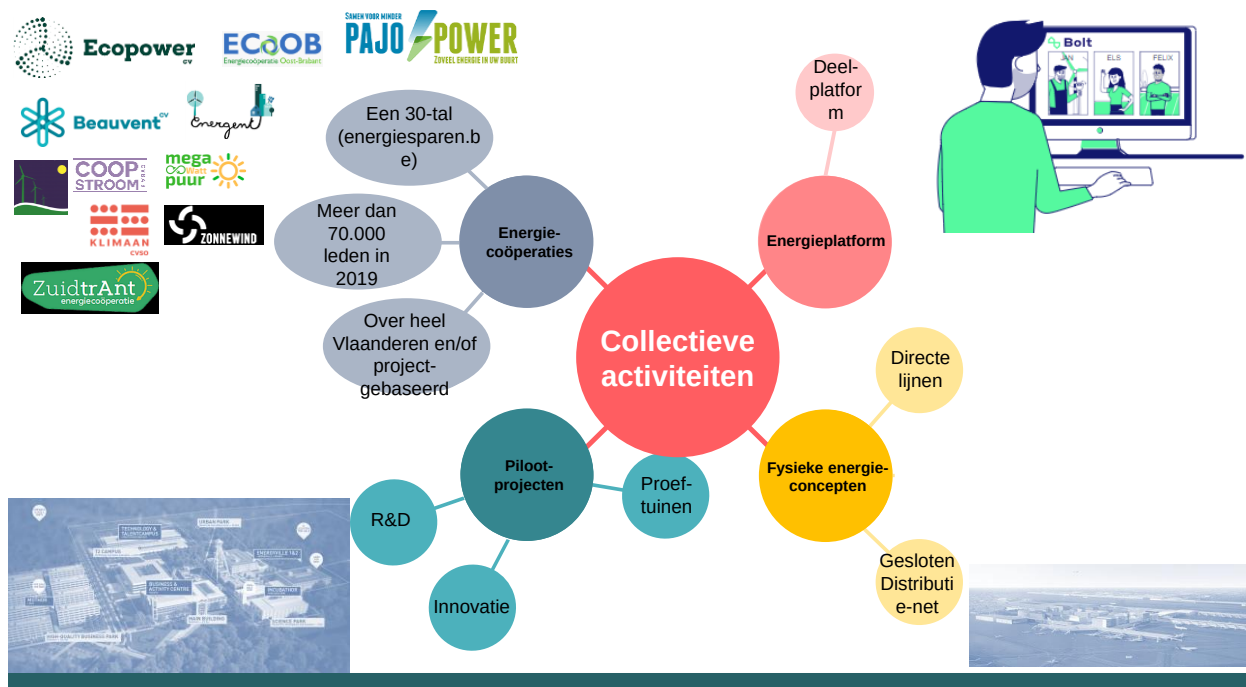
- Peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie: 2 vormen
 - **Peer-to-peerhandel van hernieuwbare energie:** de verkoop van hernieuwbare energie tussen actieve afnemers door een overeenkomst met vooraf bepaalde voorwaarden voor de automatische uitvoering en afwikkeling van de transactie, rechtstreeks tussen deelnemers of indirect via een derde marktdeelnemer, zoals een aggregator
 - Geen wijzigingen op bestaande marktrollen, rechten en plichten
 - **Peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer (1 op 1 P2P)**
 - Niet onderworpen aan leveringsvergunning, ODV's opgelegd aan leveranciers...
 - Doet geen afbreuk aan heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen
 - Op deze manier kan een zelfverbruiker van hernieuwbare energie overtollige groene stroom verkopen via P2P (zie bepaling richtlijn)
 - Vlaamse regering kan nadere regels bepalen

Vlaams omzettingsvoorstel: in praktijk

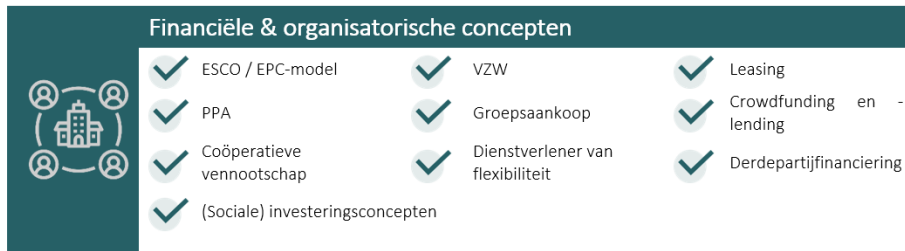
- Het voorliggend decretaal kader sluit nauw aan bij de letter en de geest van de richtlijnen.
 - Ruime omzetting van de richtlijn
 - Maar verder nog geen inzichten in “praktische” elementen zoals
 - Technische reglementen en uitvoeringsbesluiten
 - Reglementair en contractueel kader (EG, DNB, deelnemers)
 - (Tariefmethodologie)
 - Marktafspraken zoals allocatie, facturatie, registratie EG's
 - Faciliterend kader & een concrete visie waar Vlaanderen op termijn naartoe wilt
 - ...
 - Vb: de Vlaamse regering zal de fasering en timing van operationaliseren energiedelen en p2p nog bepalen.
- Faciliterend kader:
 - Opdracht aan de VREG om via een kosten-batenanalyse te onderzoeken:
 - in welke mate zij kunnen bijdragen aan de ontlasting van het distributienet, inclusief de vermeden investeringen
 - relevante vergoedingen en kortingen op nettarieven te onderzoeken die daarvoor desgevallend kunnen worden voorzien

Marktwerving
belangrijk

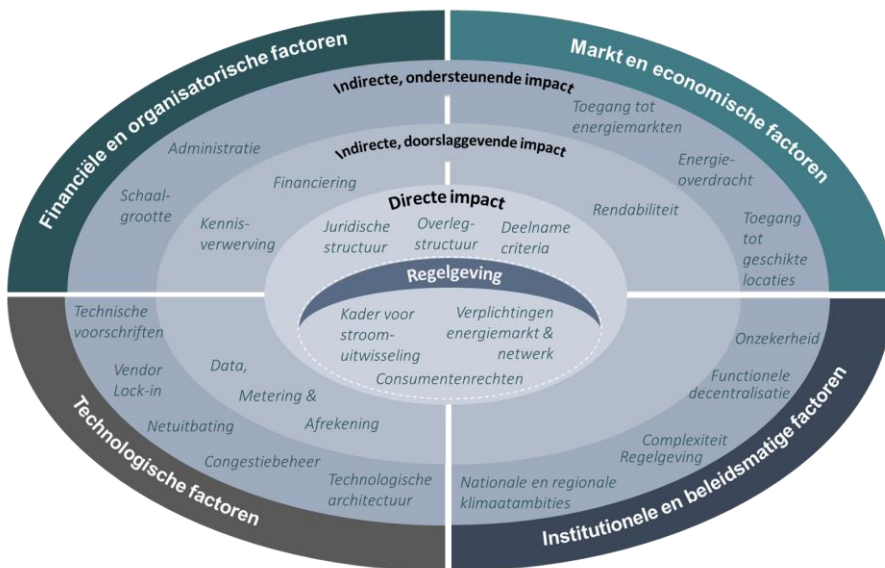
VLAANDEREN VANDAAG

Huidig kader: juridische concepten

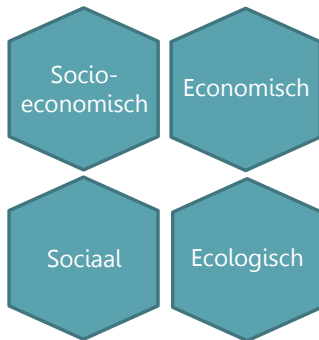

Huidig kader & context: barrières

Aanpakken barrières ↔ Voordelen collectieve activiteiten

Een collectieve activiteit dient opgezet te worden met een objectief voor ogen

- Wat zijn de voordelen?
- Waar en wanneer zijn deze voordelen er?
- Hebben alle voordelen hetzelfde gewicht?
- Voor wie zijn de voordelen?

Annelies Delnooz

Project Manager E-market
Energy Technology
EnergyVille | Thor Park 8310 | 3600 Genk
VITO NV | Boeretang 200 | 2400 Mol
tel. +32 14 33 59 62

Annelies.delnooz@vito.be |
Annelies.delnooz@energyville.be

Hanspeter Höschle

Janka Vanschoenwinkel

Researcher E-market
Energy Technology
EnergyVille | Thor Park 8310 | 3600 Genk
VITO NV | Boeretang 200 | 2400 Mol
tel. +32 14 33 53 16

Janka.Vanschoenwinkel@vito.be |
Janka.vanschoenwinkel@energyville.be

Yuting Mou

Researcher E-market
Energy Technology
EnergyVille | Thor Park 8310 | 3600 Genk
VITO NV | Boeretang 200 | 2400 Mol
tel. +32 14 33 51 10

Yuting.mou@vito.be |
Yuting.mou@energyville.be

Bronnen

- Vlaamse Overheid, Departement Omgeving (2020). Toelichting EMD decreet
- Memorie van Toelichting Vlaamse Overheid 30/10 <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/5F9B>
- Het voorontwerp van decreet <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/5F9BEA5C5B1AD2000800052C>

40

Agenda

11.10 - 11.30 *beleidskader Nederland (Simone van Sligter, Marije Veer, Min. van Econ. Zaken)*

11.30 – 11.40 *vragen (Dirk Vansintjan, Rescoop.eu)*

*

11.50 – 12.40 *break-out sessie: barrières en drijfveren hernieuwbare energiegemeenschappen*

12.40– 13.00 *wrap up & volgende stappen (Erik Laes, TU Eindhoven)*

Nederlands beleidskader energiegemeenschappen

Simone van Sligter, Marije Veer
(beleidsmedewerkers Economische Zaken)

42

Sprekers

Marije Veer

Simone van Sligter

Agenda

... Implementatie van
energiegemeenschappen in
Energiewet

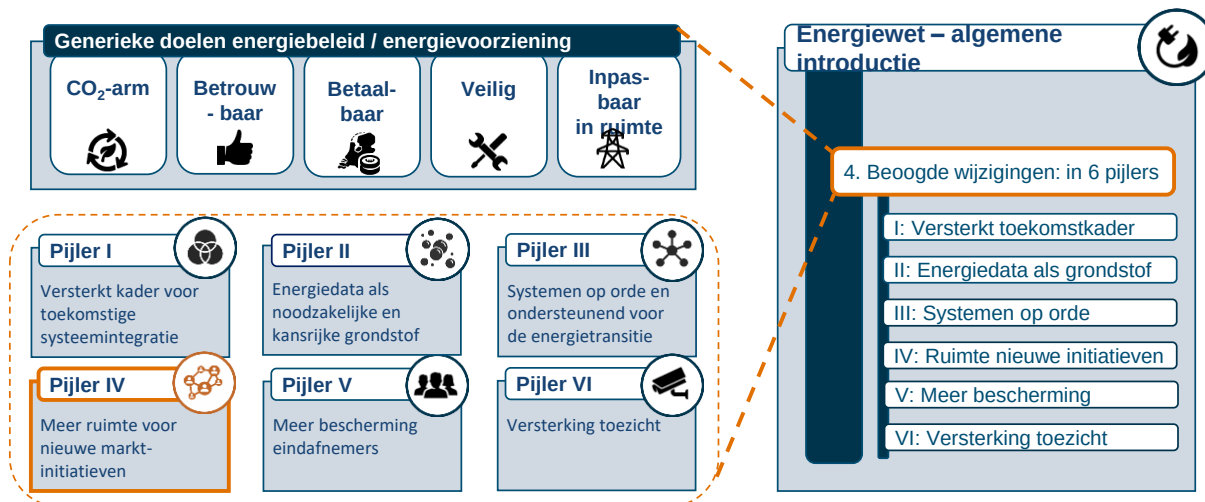
...
Postcoderoosregeling

... Ontwikkelfonds

43

Energiegemeenschappen in Energiewet

Energiegemeenschappen in Energiewet

> **EU-regelgeving noemt aantal 'nieuwe marktspelers':**

- (1) de actieve afnemer
- (2) de energiegemeenschappen
- (3) de onafhankelijke aankoop groepering/ aggregator

> **Wetsvoorstel wordt opgezet vanuit activiteiten :**

- Niet de entiteit, maar de *activiteit* is doorslaggevend voor de regels die van toepassing zijn
- *Alleen* waar reguliere regels niet goed aansluiten, worden *specifieke regels* opgenomen

45

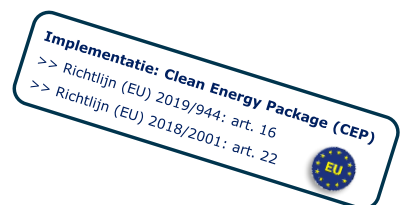

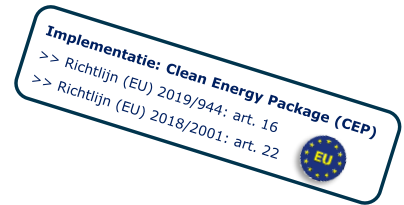
Energiegemeenschappen in Energiewet

> **Actief worden**

> **Voorwaarden:**

- Deelname is *open en vrijwillig*;
- Recht om de energiegemeenschap *te verlaten*;
- *Zeggenschap*.

Energiegemeenschappen in Energiewet

- > Een energiegemeenschap zal vaak als *producent* en als *leverancier* optreden.
- > Ook hier gelden *in beginsel* reguliere voorschriften producenten en leveranciers.
- > *Onder voorwaarden* beroep op uitzondering vergunningplicht voor levering aan huishoudelijke eindafnemer en micro-onderneming ('kleinverbruiker').

47

Stimulering

- > In 2019 bijna 600 energiecoöperaties (Lokale Energie Monitor)
- > Ontwikkelfonds voor energiecoöperaties
- > Vanaf voorjaar 2021: subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (opvolger "postcoderoosregeling")
- > Beleid/politieke wensen
 - Ook mensen zonder geschikt eigen dak moeten kunnen bijdragen aan energietransitie
 - Draagvlak en bewustzijn bevorderen
 - Bijdrage aan productie van hernieuwbare energie
 - Lokaal eigendom

48

CONTACT

Erika Meynaerts (coördinator Vlaanderen)

erika.meynaerts@vito.be

+32 14 33 59 55

Erik Laes (coördinator Nederland)

e.j.w.laes@tue.nl

+31 40 247 6126

COME RES project

info@come-res.eu

www.come-res.eu

PARTNERS

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.

Ontwikkelfonds

- › Energiecoöperaties: vrijwilligers, startend, gebrek aan kennis en startkapitaal
- › (Deel van de) aanloopkosten van lokale coöperatieve duurzame energieprojecten voorfinancieren (in de risicovolle voorfase)
- › Voor bijvoorbeeld personele ondersteuning of onderzoek
- › Rijk en aantal provincies

49

Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking

- › Huidige fiscale regeling “verlaagd Tarief” (Postcoderoosregeling, sinds 2014) succesvol
In 2019 deelname van ruim 450 projecten, jaargroei ca 200 projecten, stabiliserend
- › Omvorming naar subsidieregeling: exploitatiesubsidie op basis van productie (kWh).
Meer zekerheid over inkomsten en minder complex
- › Lokaal, kleinschalig en gericht op coöperatieve opwekking
- › Duurzame energie (wind, zon en waterkracht)

50

Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking

- > Zelf energie produceren en leveren, (veelal) aan het net
- > Lokaal : vestiging installatie en leden in een “postcoderoos”
- > Kleinschalig: schaal, kleinverbruikers (burgers en kleinzakelijk)
- > Voldoende participatie (en beperking commercie):
Min. aantal leden gekoppeld aan opgesteld vermogen , alle leden zeggenschap – ‘one man one vote’
- > Opbrengsten onder regie van coöperatie naar leden

51

52

Agenda

11.10 - 11.30 *beleidskader Nederland (Simone van Sligter, Marije Veer, Min. van Econ. Zaken)*

11.30 – 11.40 *vragen (Dirk Vansintjan, Rescoop.eu)*

*

11.50 – 12.40 *break-out sessie: barrières en drijfveren hernieuwbare energiegemeenschappen*

12.40– 13.00 *wrap up & volgende stappen (Erik Laes, TU Eindhoven)*

Brainstormsessie

barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen
in Vlaanderen en Nederland

54

Praktische afspraken

- iedereen wordt toegewezen aan een break-out room met moderator
- na 50 minuten worden de break-out rooms gesloten en komt iedereen automatisch terug in plenaire sessie
- tijdens brainstormsessie wordt gebruik gemaakt van Miro
- link naar Miro whiteboard zal gedeeld worden via chat in break-out room
- elke break-out room heeft rapporteur

Praktische afspraken

post-its: barrières en drijfveren voor hernieuwbare energiegemeenschappen in Vlaanderen/Nederland (10')

toelichten van 1 driver en 1 barrier (2' per deelnemer) → deze afzonderen voor voting

6 bolletjes of kruisjes zetten bij post-its → top drie van barriers en top drie van drivers (5')

gegeven top 3 van barriers en top 3 van drivers, wat willen we van COME RES leren? (10')

rapporteur koppelt belangrijkste barrières en drijfveren terug + wat willen we leren (2')

COME RES Project

Agenda

11.10 - 11.30 *beleidskader Nederland (Simone van Sligter, Marije Veer, Min. van Econ. Zaken)*

11.30 – 11.40 *vragen (Dirk Vansintjan, Rescoop.eu)*

*

11.50 – 12.40 *break-out sessie: barrières en drijfveren hernieuwbare energiegemeenschappen*

12.40– 13.00 *wrap up & volgende stappen (Erik Laes, TU Eindhoven)*

COME RES Project

Wrap-up & vervolgstappen

Vervolgstappen

58

Thematische
WS 1

- Datum: mei/juni 2021 (via Zoom)
- Topic: uitdiepen van drivers/barriers ?
- Policy lab: status implementatie REDII, hoe kan COME RES inspelen op het vervolg van het beleidsproces (enabling framework, sustainability scorecard, ...)?

Country
Desk 2

- Datum: November/December 2021, Plaats: ?
- Topic: validering van COME RES deliverables (start condities, potentieel) ?

Thematische
WS 2

- Datum: Mei/Juni 2022, Plaats: ?
- Topic: bvb. sustainability scorecard
- Policy lab: bvb. ontwikkelen van actieplan voor doelregio's

Consultaties

- April 2022 – September 2022: Individuele stakeholder consultaties

Country
Desk 3

- Datum: November/December 2022, Plaats: ?
- Topic: validering van COME RES deliverables ?

CONTACT (Vlaanderen)

Erika Meynaerts

erika.meynaerts@vito.be

+32 14 33 59 55

CONTACT (Nederland)

Erik Laes

e.j.w.laes@tue.nl

+31 40 247 6126

FOLLOW

E info@come-res.eu

W www.come-res.eu

Twitter [@comeres_eu](https://twitter.com/comeres_eu)

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.

CONTACT

Erika Meynaerts (coördinator Vlaanderen)

erika.meynaerts@vito.be

+32 14 33 59 55

Erik Laes (coördinator Nederland)

e.j.w.laes@tue.nl

+31 40 247 6126

COME RES project

info@come-res.eu

www.come-res.eu

PARTNERS

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.